

ERDÉLYI GAZDA

XXXIX. ÉVFOLYAM

KOLOZSVÁR. 1907. Deczember 1.

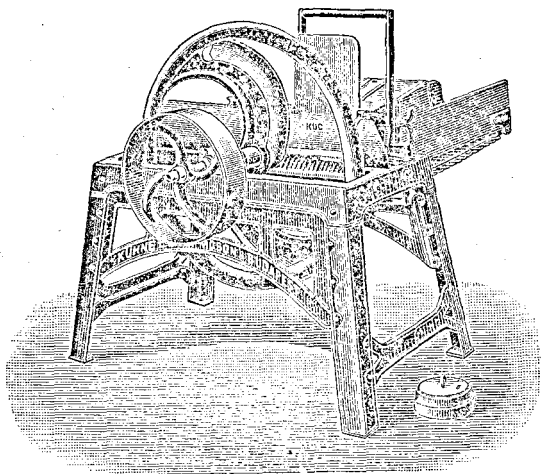
48. SZÁM.

Tóthgyulán

RÜHNE E.

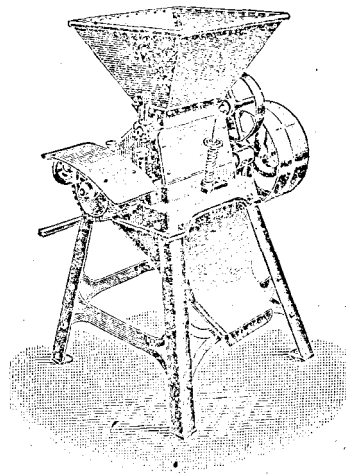
hazánk legrégebbi mezőgazdasági gépgyára

Mosonban

1672

elismert gondos kivitelben szállit:
szecska vágógépeket,
 répa vágókat, darálókat,
takarmányfüllesztőket,
 „**TORNADO**” kukoricaszár-
 tépőket, **MORZSOLÓKAT,**
 burgonyacsépeket, teljes ta-
 karmánykamra-berendezéseket
FŐRAKTÁR: **FIÓKRAKTÁR:**
BUDAPEST, **DEBRECZEN** és
VI. ker., Váci-körút 57a. sz. **TEMESVÁR.**

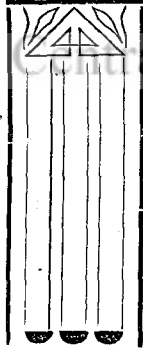

Drössler Károly cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár

Budapest, VI., Váci-körút 59. Gyár: Pozsony.

Magánjárákat, Gőzmozgonyokat, Cséplőgépeket, úgy gőzmozgonyokhoz mint benzinkomobilo-
 hoz, Szalmakazalozókat, Gőz-
 ekéket, Vetőgépeket, Burgonya-
 kiemelő gépeket és mindenféle
 egyéb gazdasági gépet szállit
 a legtokéletesebb és szilárd szer-
 kezettel, kedvező árak és fizetési
 feltételek mellett.

Árjajánlatok és költségvetések kívánatra díjmentesen küldetnek.
 Képviselek jutányos feltételek mellett felvétetnek.

Muraközi nóri fajlovak (hidegvérűek).

A t. cz. földbirtokosok, uradalmak és mezőgazdák szíves figyelmébe ajánlom magamat a valódi

muraközi nóri fajlovak,

u. m.: igás, anyakanczák, tenyszcsikók és apamének véte-
 lenél, melyet én az *első kézből* direkt a *paraszt te-
 nyésztőtől* bárkinek igen szolid feltételek mellett segéd-
 kezem beszerezni. Elsőrendű referenciák. Vásárok jegyzé-
 kével készséggel és **Hoffmann Lipót** lóvásárló ügynök.
 díjtalanul szolgálók. Csáktornya (Muraköz).

— Birtokosoktól és uradalmaktól számos elismerés. —
 Elváltasztott csikókat rendkívül olcsó árban beszerezhetem
 — Kancza vagy mén **darabja 100—130 forint.** —

2042

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá- sával	1,970.340.— K.
Tartalékok	764.760.16 „
Összesen:	2,735.104.16 „

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. „ „	59.782.26 „
1903. „ „	109.331.73 „
1904. „ „	72.438.23 „
1905. „ „	61.730.60 „
1906. „ „	39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén

az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK,

ARATÓGÉPEK, TALAJMIVELŐ ESZKÖZÖK,

TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZÍVESEN KÜLDÜNK ÁRJEYZÉKET ÉS KÖLTSEGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYARÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

Gróf Haller Jenő *küküllővári gazdaságában* 1908. január hó 1-én egy nőtlen

gazdasági irnok

nyer alkalmazást.

Pályázhatnak gazdasági akadémiát, vagy tanintézetet végzett egyének, kik a magyar nyelvet szóban és írásban, — a románt pedig szóban tökéletesen birják. Javadalmazás évi 480 kor., teljes ellátás, szoba, fűtés, világítás.

Pályázatok: Gróf Haller Jenőhöz
Küküllővárra czimzendők.

2014

Figyelmeztetés

Mastrin a Doctor Trnkóczy krajnai hízaló és védőszer. Kereskedésekben is kapható s a legmagasabb kitüntetésekben részesült. — Gondos gazdák minden tenyészállatnak adják s ezrivel küldik a köszönő iratokat. Trnkóczy-gyógyszertár 1689 Laibach. — Postán küldve 5 csomag ára 2 korona 70 fillér.

FISCHER és TSA NAGYENYED FA- és SZŐLŐISKOLÁK

150.000 Gy. mölcsfa csemete,
1.000.000 Gyümölcsfa-alany,
1.000.000 Élő sövény csemete
sétányfák, diszcserjék, tülevelű-
fák, rózsák stb.

1.000.000 szőlőoltvány. Euro-
pai és amerikai sima és gyö-
keres vessző.
Különlegesség: Csemegeszőlő-
oltványok.

12 i
kat. hold
művelési
terület.

30.000
Kiváló szép
besztercei és boszniai
szilvafa csemete.

Árjegyzék
ingyen.

1985

GÖZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET és GŐZ-UTIMOZDONVOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak
mellett szállit

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50 Budapest — Kelenföld a vasútállomással szemben.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Alló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
gépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
gyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzók.

1475

Minden gazda a saját érdekében cselekszik, ha a hirneves és csakis eredeti

BÄCHER-féle acél-ekéket és tégely-acél eketesteket

vásárolja. — A BÄCHER-féle ekék s eketestek kiscgazdák számára is készülnek és könnyű súly, biztosjárás tartósság tekintetében minden más gyártmányt fölmulnak és munkateljesítés tekintetében kiválnak.

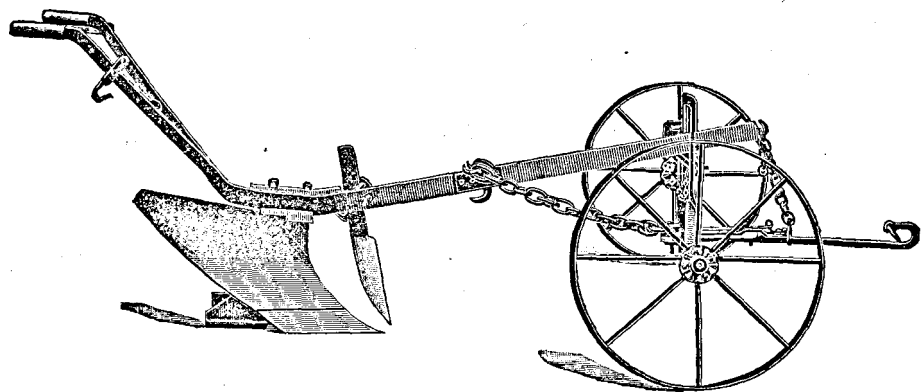
Az ekefejek törhetetlen acélból készülnek, melyekért 5-öt évi szavatosságot vállalok.

Bächer Rudolf

kizárólagos ekegyárának raktára.

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND

A MELICHAR-féle császári és királyi szabadalmazott

„UNIKUM DRILL“ sorvetőgép

nyí gyártmány között az első helyet foglalja el. Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 évben 20.000-nél több ilyen gép adatott el.

MELICHAR FERENCZ

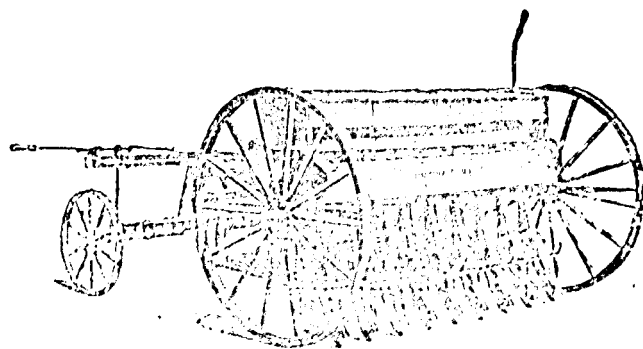
csász. és királyi szabadalmazott vetőgép-gyárának raktára.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond

BUDAPEST, VI. ker., Nagymező-utca 68-ik szám. 1910

Abrás leirással és árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgál.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
LŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDATISZTI EGYESÜLET ÉS AZ
ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-U. 2. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- A yorkshire sertés szerepe Udvarhelyvármegyében. *Dorner Béla*. 639
A Mezőség vízhiányának orvoslása. *Papp Károly és Pászár István*. 640
Néhány szó az angol kitenyészített sertés továbbbi tenyésztéséhez. *Bácker György*. 641

Kisebbszakközlemények.

- A gyümölcsfák téli godozásáról. 642

Irodalmi szemle:

- Az O. M. G. E. évkönyve — A VIII. országos gazdakongresszus. — Vadászterdő község monografiája. 642

Kormányintézkedések.

- Mezőgazdasági munkásközvetítő Fiumében. — Pályázat gazd. gyakornoki állásokra. — Abaktakarmány szállítási kedvezmény. — Kertésztanulók kiképzetése. 642

Égyes közlemények.

- Vándoroljatok ki. 643

Értesítések.

A yorkshire sertés szerepe Udvarhelyvármegyében.

Midőn az Udvarhelymegyében működő tejszövetkezetek megerősödtek és a tejhulladékok (savó, iró, lefözlött tej) annyira meggyűltek, hogy azok fölhasználása és kellő módon való értékesítése a tejszövetkezetnek már majdnem létkérdésévé vált, a miniszteri kirendeltség megkezdte az Angolországból származó yorkshire sertések kiosztását. Ezen sertésfajta természete az, hogy vizenyős, moslékos takarmányt kedvel, jó tartás mellett csodálatos gyorsan fejlődik, végtelenül szapora (egy ellésre 22-öt is fiadzik), nagy testtömegre fejlődik és szelid természetű, étkes állat. Egyetlen hátránya az, hogy a legelőre járást nem szenved, mert természete inkább a házi tartásra szoktatta.

A hideg iránt nem érzékeny. Itt mindenféle hírek terjedtek el róla, midőn az import és a kiosztás megkezdődött, de ezek csak kalandos mesék. Ha a hideg iránt oly érzékeny volna, akkor nem tarthatnák a lengyelek Galiciában, a tótok észak-Magyarországban, a stájerek Ausztriában, sőt az oroszok sem Szibériában. Pedig az orosz kormány által Szibériában létesített tejszövetkezetekhez ezerszámra viszik Posenből, Poroszországból és Angolországból a yorkshireket szintén a tejhulladékok értékesítésére.

Tény, hogy a yorkshire kényesebb, mint az acclimatizált magyar sertés, a mongolica, de csak arra, hogy a malacozás ideje alatt a kicsiny malacoknak kell meleg istálló (ezt pedig az idevaló sertés is megkívánja és arra, hogy fekhelye legyen száraz és szalmával almozott. A meleg, száraz fekhelyre a yorkshire kényes még nyáron is, sárban, mocsokban megél ugyan, de nem jól fejlődik.

A székelyföldi kirendeltség kiosztott itt a múlt és a folyó évben részben direkte Angolországból importált, részben Ugron Zoltán fiatfalvi, részben Aubin Károly királyhalmi birtokostól vásárolt yorkshirekből eddig 350 darabot. A kiosztás nem ment könnyen. A nép ezen állatot egyáltalában nem ismerte, félt tőle, főleg mert a „bentartás” visszariasztotta, de az angol import állatai drágák is voltak.

Egy teljes évnek kellett lefolynia, hogy a yorkshire sertés ezen jó és kitűnő tulajdon-

ságaival az összes sertésfajták közül kimagasló állat itt is, az itteni szűkös gazdasági viszonyok között becsülést szerezhessen.

Ma már mindazon községek, hová a yorkshire bejutott, (főleg azaz majdnem kizárólag tejszövetkezetek mellé) megkedvelték e fajtát, és hogy milyen szép anyag fejlődött azon állatokból a falusi kisgazdák kezében is, annak élénk tanubizonyosága a Sepsiszentgyörgyi kiállítás, hol az udvarhelymegyei yorkshirek általános tetszést, sőt élénk föltűnést keltettek. Ezt legjobban illusztrálja azon körülmény is, hogy a malacokat kétszeres, háromszoros áron kapkodták el a háromszéki gazdák, sőt egy tenyészkan 280 koronáért vett meg egyik birtokos alku nélkül.

Ma már a kirendeltség büszkén mutat hat reá ezen működésére és a tárgyilagos bírálónak is el kell ismernie azon tényt, hogy a yorkshire betelepítésnek itt e megyében határozott szép sikerei vannak.

Ez a mai állapot.

Sajnos azonban, a jövő nem ily kecsesgató.

A legfőbb ok az, hogy a yorkshire tenyésztőknek ma még nincs megadva azon előny, hogy ők az általuk tenyésztett ivadékot könnyen és jó áron értékesítsék. Erdekes és ezen sertésfajta jellemző állapot, hogy azon községekben, hol nagyszámú yorkshire lemalacozott, a község sertésállománya rövid idő alatt oly rohamosan megsaporodott, hogy az ivadékot a környéken és a meglévő piacokon alig tudják még nyomott áron is elhelyezni. Más szóval sertéstulkinálattal fejlődött, mely a belföldi (vármegyei) keresletet tulszárnyalja. (Példa a kereszturi sertéspiac). Alig volt ugyanis koca, mely 10 darabon alul malacozott volna, de 13—16 darabot is tudok.

Mert csak néhány yorkshire koca kell egy faluban, hogy egyszerre 80—120 malacsüldőnek keljen gazdát keresni.

Más szóval arra akarok rámutatni, hogy a yorkshire sertések betelepítése csak az első lépés a gazdasági haladásban, követnie kell azt a második lépésnek is, a sertések értékesítési mikéntjének.

Meg vagyok győződve, hogy ha más vármegyében történik ezen betelepítés és ezen finom husu, kitűnő sertésanyag oly nagy tömegben áll rendelkezésre, mint itten, ugy-

Természtől arankamentes lóhere és luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a legmagasabb napi árnál.

Az átvétel és fizetés a termelő átlomásán történik.

Természtől arankamentes a heremag, ha az illető területen aranka nem mutatkozott, vagy csak csekély mértékben és azonnal irtották. A t. gazdák, kik eladó lóheremaggal vagy luczernával rendelkeznek, sziveskedjenek a lentjegyzett céghez mintát küldeni és a mennyiséget közölni.

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése.
= BUDAPEST. =

1002

Veszünk Luczernamagot, Arankamentes és nagyarankamentes Lóheremagot a legmagasabb áron.

Lóheremagból kérünk 5 kilós mintát utánvétel mellett.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
Budapest, V. Alkotmány-u. 31.

rögtön akad élelmes vállalkozó, ki ezen kedvező előfeltételeket észreveszi, kihasználja és egy husfeldolgozó telepet állít föl, mint azt tették Brassóban, Medgyesen, Szebenben a szászok.

Itt azonban vállalkozási kedv nincs, de mozgatható tőke sincs. Ezzel tehát számolnunk kell.

A vármegye sertésállománya a miniszteri kirendeltség sertéskiosztásai által lassanként átalakul, nemesedik és szaporodik. Az eladható sertésfőlség időnként oly nagy, hogy a „disznónak nincs menedéke”. Nezetem szerint ezen kedvező előfeltételeket ki kell most használni és egy „Székely hentesárugyár és füstölde szövetkezetet” mielőbb nyélbe kell ütni, a gazdakörök, tejszövetkezetek és a vármegye uri társadalmának közreműködésével. A vállalat szakértők szerint jó és biztos üzlet. Ezen vállalattal a sertésanyag főlsége nem megy ki a megyéből, hanem itt lenne földolgozva mint mint finom hentesáru és ami itt nem lenne elfogyasztva, az más piacokra kerülhetne és ömölne a pénz ebbe a szegény vármegyébe, hogy a fejlődő és javuló sertésenyésztésnek adjon lendületet és a közlelmezést tegye jobbá és kedvezőbbé. Eddig ily gyár nem volt létesíthető, mert a finom csemege kolbászfélék, „párizser” stb., sonka (prágai módra), szalámi készíthetésére nem volt meg azon finom anyag, mely a yorkshire sertés finom szövétü izletes husából nyerhető.

Ma már az anyag itt van, csak földolgozásra vár. A „egyes fölvágott” ma már nemcsak nagyvárosok uri közönségénél, hanem a vidék intelligenciájánál is terjed. A drága megélhetési viszonyok, a cselédmizériák, igen sok helyen bevezették „ahideg vacsorát”, mely különben a német nagy városokban már évtizedes szokás.

Egy ilyen hentesárugyárnak, mely prágai sonkát, a százféle hideg kolbászt, tormásvirslit, parizert, szafaládét, császárbust, hideg sertéskarajt, paprikás szalona stb. stb. készítené tejen hizlalt yorkshire sertések husából, itt is volna olyan nagy fogyasztó közönsége, hogy kivitelre alig jutna valami, ami pedig kivitelre jutna, az csak dicsőséget szerezne a magyar iparnak, mely ma még oly tehetetlen, hogy prágai sonkát Csehországból hoz be évenként 15 millió korona értékben.

Tudomásunk szerint egy ilyen hentesárugyárnak föllállítása iránt a lépések már Udvarhelyen megtörténtek és így a székelység minden igaz tagját csatlakozásra és az ügy támogatására kérjük föl, hogy az mielőbb létesülhessen is.

Dorner Béla.

A Mezőség vízhiányának orvoslása.

Irták; Papp Károly dr. állami geológus és Pazár István közegészségügyi mérnök.*

Az 1906. év nyarán Darányi Ignác m. kir. földmivelésügyi miniszter ur megbízásából az erdélyrészi Mezőséget együttesen bejártuk és áttanulmányoztuk, hogy a vízben szükölködő községeken valami uton-módon segítsünk.

Mint hogy javaslatunk a szóban forgó tárgyon kívül feloleli a Mezőség földtani viszonyait és jelzi a mélységben várható iparilag értékes anyagokat is, azért vélszerűnek tartjuk, hogy jelentésünket kivonatossan a szakörökkel is megösmertessük.

I. Előzmények.

A mezőségi községek mult évekbeli vízhiánya annak az általános szárazságnak a következménye, a mely az 1904. és 1905. években Középeurópát és így hazánkat is sújtotta. Az erdélyrészi Mezőség vízhiányát legelőször 1904. tavaszán Mezőörményes főszolgabírája jelentette, egyben artézi kut fúrását kérelmezve a község részére. A földmivelésügyi minisztérium erre 1904. nyarán Kádics Ottokár dr. geológust küldte le a községbe, hogy az artézi kut ügyében véleményét adjon. Kádics geológus azonban a vízhiánynak mélyfúrással való orvoslását ajánlani nem merte, mint hogy az egész erdélyrészi medencében egyetlen mélyfúrás sincs s így semmiféle kedvező véleményt nem mondhat a fúrásról.

Majd az Erdélyi Gazdasági Egyesület áll elő a vízhiány panaszával s 1905. július hó 24-én kelt kérvényében az egész Mezőség vízhiányának orvoslását kéri; ugyanezen év október hó 24-én pedig 20 községet nevez meg, mint a melyekben egyáltalán nincs sem embernek, sem állatnak ivóvize.

Erre Darányi miniszter ur megbízott benünket, hogy a Mezőséget részletesen megvizsgáljuk. Tanulmányaink folyamán megállapítottuk, hogy a Mezőség legtöbb községében kellemetlen ízű, glaubersós és salétromos, rossz víz van, amely helyenként trágyalével és egyéb szennyvel is meg van fertőzve. Az 1906 év nyarán azonban korántsem találtuk azt a nagy vízhiányt, mint a mi az elmúlt 1904. és 1905. években volt. A Mezőség községeiben mindazáltal előbb-utóbb segíteni kell a mai állapotokon. Mert a Mezőségen az a jelenség van előttünk, hogy amikor szárazság van, a kutak csaknem egészen kiapadnak, a mikor pedig magas a föld árja, akkor a szennyvíztől ihatatlan és egészségtelen a kutak vize.

II. Térzíni viszonyok.

A Mezőség magas fősík, a melyet szakadékos völgyek szelnek keresztül-kasul. A mellékelt földtani szelvény képet ad a domborzati viszonyokról is. Délnyugaton: Kolozsvár vidékén és északkeleten Szászpéntek körül, 600 méter tengerföldről magasságra emelkedő hegyek határolják. Ezen a szelvényen az igazi Mezőség a kolozsi sósfüldtől Tekéig terjed és közepes magassága, számos adatból számítva, 390 méter az Adria tükre fölé. Ez a szám fontos a hidrográfiai viszonyok szempontjából, mert azt tapasztaljuk, hogy ezen a szinten felül a Mezőségen számba vehető forrás nincs.

* A Bányászati és Kohászati Lapok különnyomatából vesszük át ezen minket közlelről érdeklő cikket. Szerk.

Sajátságos képződményei a Mezőségnek azok a kisebb-nagyobb tavak, a mik a völgyek mélyét sok helyütt kitöltik. Ezek részint természetes alakulatok, részint mesterségesen vannak fölfogva. Az elmúlt századok lakosai ugyanis helyesen fölismerték, hogy a kietlen mezőségi tájékokat csak úgy művelhetik sikeresen, ha a csapadékvizeket a száraz időkre raktározzák s ezért a fölgyfenékek tócsáit mesterségesen is nagyobbították. Így északon a Hódosl és a Gyekeli-tó, délen a mezőzáhi nagy tó, gyönyörű vízmedencéikkel ma is a legszebb képei a Mezőségnek. A barátfalvi tó Kolozs és Beszterce-Naszód vármegyék határán, 338 méter magassan a tenger színe fölé. A tó legnagyobb mélysége, Erdődi Kálmán tanár mérései szerint 10 méter és északnak lefolyó vize két kerek malmot hajt. Ez a kis tó valóban éltető lelke a szegény oláh községnek.

Sajnos, hogy ujabban nem hogy szaporítanak, hanem lecsapolják a mezőségi tavakat. Ezt pedig mindenképpen meg kell akadályozni. A Mezőség egykori erdőségei ma már teljesen kipusztultak s a kopár domboldalok lejtőin szánalmasan sivar képet lát a szem. Ha már most a tavakat is lecsapolják, úgy a Mezőség nagyon szomorú sorsnak néz elébe. Tudva levőleg az erdő a csapadékvizeket sokkal egyenletesebben engedi le a talajba, mint a kopár terület. Ily módon az erdőség mintegy vízgyűjtője a forrásoknak s a szárazságban is egyaránt táplálja azokat. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy Erdély Kanaánjában a buzaföldeket erdősítsék — hiszen ezek legnagyobbreszt ugyis a tetőkön s itt ott a völgyek talpán vannak — hanem csak a lejtők árkos szakadékaikról a vadvizes oldalairól szólnunk. A Mezőség községei általában a domboldalakra épültek és környékük szakadékos kopár terület. Ha már most legalább ezeket erdősítik, úgy ezzel is lényegesen bővülni fognak a talajvizek s így a források is.

III. A Mezőség földtani szerkezete.

Az erdélyrészi vidék földtani értelemben óriási medence, a melynek széleit minden oldalról ősi kőzetek határolják. Ezek az ősi kőzetek északnyugaton a Réz-Bükk-hegységben nyugaton a Bihar-Vlegyásza-, délen a fogarasi havasok és keleten a moldvai határvidék alaphegységeiben jutnak a fölszínre. A közbezárt medencének széleire óharmadkori, eocénkoru tarka agyagrétegek, majd nummulites tartalmu meszek és homokkővek telepednek. Az alsó eocénkoru tarka agyagrétegek Kolozsvár és Zsibó vidékén jutnak a fölületre s innét a rájuk telepedő fiatalabb eocénkoru homokkővekkel és meszekkel együtt 15—20 fokos dűlésben a mélységbe sülyednek. Az összes eocénkoru rétegek vastagsága — Koch Antal egyetemi tanár szerint — a kolozsvári szegélyhegységben megközelíti a 6000 métert.

Szelvényünkön az eocénrétegekből csak a felső eocénkoru homokkő és durvamész képződményei látszanak, a Szent-László mellett levő Havasbükk tetőn a föld színére bukkanva. Az eocénképződményekre az oligocénkoru márgarétegek következnek, amelyeknek vastagságát a medencében legalább is 2300 méterre becsüljük. Erre a zombor-szentmihályi agyagos rétegek települnek, ugyanazok, amelyek a Zsil völgyében a gazdag széntelepeket tartalmaznak s a miket ujabban Koch Antal aquitániai emelet néven a legalsó miocén-emeletbe soroz. Ennek a szénpalás agyagcsoporthoz a vastagságát 270 mé-

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országiszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kőzi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

ternek vesszük. Az aquitániai emeletre a korodi és a hidalmási rétegek következnek, a miket Koch tanár az alsó-miocén, vagy osztrákosan mondva; az alsó-mediterrán u. n. burdigálieni emeletébe soroz. Homokos és laza homokkőves rétegek ezek, amelyek csak felső szintjeikben válnak agyagosakká. Összes vastagságuk 300 méter körül van és kavicsos rétegeiben valószínűleg bő víztartók vannak. Ezekre települnek az ugynevezett mezőségi rétegek, a felső mediterrán vagy felső miocén-korszaknak mélytengerből leülepedett képződményei. A mezőségi rétegek az egykori dacitvulkánok tengerbe szórt hamujával, vagyis a dacituffakkal jelentkeznek, míg följebb agyagos márgákba: a mezőségi palákba mennek át, a melyek helyenkint laza homokkővekkel is váltakoznak. A palák helyenkint gipszkristályokat és glauber-sót is tartalmaznak, továbbá bitumenes meszet és itt-ott barnaszénecskéket.

A mezőségi rétek legfontosabb képződménye azonban a kősó, a melynek telepei és tömzsei a dacituffás és gipsztelepes legalsó szintjé fölé fekszenek a palás agyagmárgában, a melyet a sótelepek környezetében a bányász sóságagnak mond. A múlt század nagy nevű sókutatói: Fichtel, Mosel és Pozsepy szerint az erdélyi kősó nem egy és ugyanazon geológiai szintjébe tartozik, hanem egyrészt a Flisch-hez hasonló óharmadkori s másrészt a dacituffa fölé új harmadkori rétegek szintjébe. Ezzel szemben Koch Antal tanár kimutatta, hogy az erdélyi sótelepek mind az új harmadkorban képződtek és az összes sómőzések a mezőségi rétegek középső szintjébe esnek, jóval közelebb az alsó, mint a felső határhoz. E mellett bizonyít az is, hogy valamennyi sókibuvás és sóforrás az Erdélyrészi Medence peremén, de a mezőségi rétegek határán belül sorakozik. A sómőzések tulajdonképpen nem egyebek, mint kúpalakuan föltolódott és összeszorított kősórétegek, a melyeknek eredeti vastagsága tehát jóval kisebb lehetett, mint a mai sómőzéseké. A sómőzések a különböző sóbányákban 150—200 méter mélységig tárták föl, azonban még sehol sem érték el a feküjét. A Mezőség szélén, a mellékelt földtani szelvényen, látjuk a kolozsi kősó mőzést. A múlt század elején élénk sóbányászat volt itt, a melyet azonban 1853-ban beszüntettek. A városkától délkeletnek levő Sósréten az 1808. és 1813. közötti években számos aknát mélyesztettek le s itt a következő rétegeket szeltek át: 5 méterig darás homokkő, ezalatt sárgásbarna agyag, vékony rétegekben, azután bitumenes kékesfekete agyag amely a kősó mőzést borította. A sótelep délkeletről északnyugatnak csapott, 25° északkeleti dőlésben, s erre a sótelepre 8 aknát mélyesztettek le. A Sósréten volt a Gábor-bánya, a mely a legtisztább só adta, a nyugati domboldalon volt a Nepomukenusz-akna 54 méter mélyre hajtvá, hosszúsága 70, szélessége 20 méter volt. Sója homokkal volt keveredve, s minthogy egy kis vizesés is beletört, csakhamar abban hagyták. A „Nagybánya“ Fichtel szerint 94 méter volt s kerülete 190 méter. A kolozsi bányát a kincstár a marosújvári vízbetörés idején újból megnyitotta s 1867-től 1872-ig tartalékban műveltette is. Az akna szája ma is látszik s mellette a Dörgőtő mélyeséges oduja, a melynek falain kimart sóoszlopok meredeznek. A kolozsi sóbányák 1841-től 1852-ig évenként átlag 24.000 méter mázsa só termeltek, míg az újból való megnyitás után 1867-től 1872-ig évenként 1600 métermázsa só produkáltak.

Az egykori sóbányákat környékező dombokon kékszürke márgapalák látszanak, a

melyek elmállva, sárgásbarna agyaggá változnak. A márgákban palagumók és homokkő-konkréciók csak elvétve akadnak. Kolozs magasabb részein azután a dacituffarétegek bukannak elő, amelyek a sótelepekkel együtt meredekebb düléssel emelkednek ki a különben nagyon lankásan lejtő mezőségi agyagmárgarétegekből. A dacituffa és breccia, bár igen lágy kőzet és a fagynak ellent nem igen áll, mégis valódi áldás a szilárdabb kőzetekben szükölködő vidéken; így Kolozson építő-kőnek s az utakra kavics gyanánt is használják.

A mezőségi rétegek Kolozstól keletre egyhangu, széleshátú dombvonulatokban terülnek el. A mezőgazdasági rétegek összevéve, mintegy 600 méter vastagságra rugnak. Vékony palás lapjaik a medence középe felé nagyon lankásan 4—5° fokkal dőlnek, Budapestke és Sármás vidékén pedig csaknem vízszintesek. Ezen a tájon kell tehát a harmadkori medence közepét is keresnünk. Keletnek haladva, Teke környékén, visszafelé irányuló tehát nyugati dőlésű rétegeket látunk. Majd Szászpénteken ismét kibukkanik a sómőzs a felszínre. A vázolt szelvény, amely délnyugatról északkeletnek halad át a mezőségen, medenceszerű telepedést mutat. Hogy geológiailag egyetlen medence e az erdélyrészi lőnsik, vagy több kisebb nagyobb medencéből áll, erre nézve még hiányoznak a részletes vizsgálatok. Ép olyan bizonytalan az is, hogy a kősó folytonos vonulatban van-e a medence mélységében, vagy pedig egyes elszigetelt tömzsek gyanánt rejtőzik ott. Az a tény, hogy a kősó az erdélyrészi medencének peremén csaknem minden község határában megvan, részint szilárd alakban, részint sóforrások képében, arra utalna, hogy a medence közepében is folytonos vonulatban kell lenni a sótelepnek. Összefügg ezzel az iparilag értékes kálisók kérdése is. Ismeretes, hogy a belvízi tengerek beszáradásából legalul gipsz és anhidrittelepek keletkeznek, erre a nátriumklorid, vagyis a kősó ülepedik le, míg utoljára a könnyen oldódó magnézium és káliumkloridok, továbbá a kénsavas káli, — nátron és — magnéziások koncentrálnak és a kősó állandó kiválása által lassankint anyaluggá válnak, a melyből csak a teljes elpárolgáskor válik ki a szilárd tömeg.

Erdélyben az eddigi sóbányákban csak csekély nyomát találták a káliumtartalomnak, a miből Cotta Bernát geológus a múlt század közepe táján azt következtette, hogy az egykori erdélyi beltenger beszáradásakor fennmaradt anyalúg a mélyebben fekvő nagy magyar medencébe lefolyt s így az alföld mélységében kell a kálisókat keresni. Ez az elmélet azonban kissé erőltetett. Az erdélyrészi fölvidék ugyanis, a legújabb kutatások szerint, a harmadkor végéig elzárt medence volt, a melynek lefolyása semerre sem levén. ott helyben kellett a kálisóknak is legrakódniok. Hogy a medence peremén a sómőzsekben nyoma is alig van a káliumkloridnak, azt könnyen megérthetjük abból, hogy a nap-színre kerülő kálisók már a levegő nedvességétől is szétmállanak, s így a csapadékvíz azonnal feloldja és tova hordja azokat. Az Erdélyrészi medence közepén, a mélységben kell tehát a kálisókra kutatni, ahol a fedő mezőségi palák megvédehtették azokat az elmosástól. Ezt az elméletet vallja Koch Antal tanár s újabban Lóczy Lajos hazánk kiváló geológusa.

IV. A talajvizekről.

A vázolt földtani viszonyok megmagyarázzák a Mezőség vízhiányát is. A palaréte-

gek, a homokkő és az agyagpadok a csapadékvizeket alig alig bocsátják át, hanem gyorsan levezetik a mélyedésekbe. A csapadékvíz a völgyfenékeken és a horpadásokban lápokká, mocsarakká és tócsákká gyülemlik össze, a melyek azonban nyarankint sokszor kiszáradnak. A Mezőség hepehupás felföldje vízrendszere kialakulására alkalmatlan terület, nincs is a Mezőségen számbavehető folyóvíz, vagy nagyobb patak, hanem pocsolyák és tavak láncolata jelzik a vízfolyások irányát. E szerint a völgyekben elegendő víz van, annál kevesebb azonban a domboldalokon. A lejtőkön és tetőkön a talajvíz semmi egyéb, mint a felső humuszos rétegben összegyülemlett ugynevezett vadvíz, ami a községek kutjaiban a legtöbb helyütt ihatatlan.

(Folytatjuk.)

Néhány szó az angol kitenyészett sertés további tenyésztéséhez.

Irta: Bäcker György.

II.

A sertések eredetére és tenyésztésére a kezelőtiszt adatokkal is szolgált.

Első sorban a tiszta tenyésztésben levő poland-china sertés vésezésének egyhítésére berkshiri vért használtak vérfriessítőül, de bizony a vésezési százalék nem hogy apadt volna, hanem az évekkel emelkedett.

A pusztán levő tiszta vért, erős szép mangalica sokkal kevesebb százalékkal vészelt; s ennek behatása alatt határozott el „csak úgy próbaképen“ a keresztezés.

A keresztezés utáni egyedek a pusztán nem igen vészeltek és jobbára mint vézen át nem ment sertések kerültek eladás alá.

A süldők eleje is mint vézen át nem ment sertések egy kőbányai kereskedőnek adattak el, ki a sertéseket 8 százalék hiányával fel is hizlalta és el is adta.

A telepünkön levő süldők, dacára, hogy mustrák voltak, vészbe nem estek és nagy súlyra kihizlaltattak.

Tapasztalt kerskedőket, hizlálókat megkérdeztem, mi oka lehet eme változásnak? Legtöbbször a szerencsének és a véletlennek tulajdonították a csekélyebb vésezést.

Feleletük ki nem elégithetett, mert én a véletlenség és szerencse köpenye alatt okokat sejtettem, melyek magyarázatul szolgálhatnak a vész csökkenése felől.

1906. évben a magyar sertésen tett tanulmányozásomkor annak a tudatára jutottam, hogy a vész nagyságára nagy befolyással bír: a vérfriesség, okszerű nevelés, tisztaság és fertőtlenítés, valamint az ellentálló egyedeknek a tenyésztésben való használata.

Azonkívül még azt is tapasztaltam, hogy a tulfinom falka, melyek között az u. n. tüdősipos (lungenpfeiffer) nagy többségben mutatkozott, mindig nagy vésezésnek volt alávetve, mi eléggé megvilágosítja, hogy a tulenyésztés által feltétlenül elsősorban a tüdő satnyul.

Az 1907. év folyamán többféle angol sertésen folytathattam tanulmányaimat; ezeknek adatait is tudomásomra juttatták tenyésztőink.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézfélők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

1. Tisza poland-china, yorkshirei, valamint berkshirei vérrel kevert anyag tenyésztett hosszú éveken keresztül vérfertőző kitenyésztett állapotban.

2. Tiszta berkshirei némi rokonytenyésztésben.

3. Berkshirei és mangalica keresztezésben.

4. Yorkshirei és mangalica keresztezésben.

A vérfertőzött poland-china-angol kiteenyésztett sertések vésezési százaléka ugy a multban, mint a jelenben a 70—80%-ot megközelítette.

A tiszta berkshirei tenyésztésnél, mely még vérfrissítés alatt is állott. vésezés minimuma 65% volt, azonban gyakran még nagyobbra is rugott. Ugyancsak ezen anyagnak a mangalicával történt keresztezése után első évben származott utódainak vésezési %-a már 40%-ra apadt, tehát 25%-al javult.

E keresztezésből származott süldők 1³/₄ éves korban páronként 230 kilogrammal állítottak be hizlaldánkba; reményem van ezeket páronként 500 kilóra hizlalni.

A yorkshirei mangalica keresztezésre vonatkozólag a következő adat jutott tudomásomra: a yorkshirei tiszta tenyésztésben kezeltetett vésezési százaléka 60%-on felül volt, keresztezésben 37%-ra csökkent.

Amig a tiszta tenyésztésben levő, kiteenyésztett angol hussertés vésezésnél a hullánál, valamint a kényszerszurtnál teljesen elroncsolt tüdőt találunk, addig a keresztezésnél már kevésbé roncsolt a tüdő.

Mig a kiteenyésztett angol sertés tüdőromlása, pusztulása hirtelen áll be, mely maga után vonja a rövid időközi kimulást, addig a keresztezett hussertés napokig is tengődik.

Sőt amig a kiteenyésztett hussertésnél a gyógyulás majdnem kizártnak mondható, addig a keresztezésnél a gyógyulás már sokkal gyakoribb.

Tehát a javulás — ami el nem vitatható — a tüdő erősödésével jött létre.

Az 1905. évben Aranypusztáról érkezett sertések ellentállása azért volt oly nagymérvű mert mint tiszta hussertés nem volt teljesen kiteenyésztve, de hogy a keresztezés hamarosan keresztülvitetett, a tüdő elsatnyulásának megakadályozásával, annak inkább megerősödése jött létre, miért is az ellentállás mindinkább fokozódott, tehát sem a véletlenség, sem a szerencse, hanem a jól megválasztott tenyészirányban, a tüdő javulásában keresendő a szerencsés fordulat.

Miután a keresztezésnél a tüdő javulása feltétlenül konstatáltatott, azért állítom határozottan, hogy az angol hussertéseknek az oly egyedekkel való keresztezése, vérfrissítése me-

lyeknek tüdőjük jól kifejlődött, a vész csökkenésére nagy hatással van.

A külterjesen kezelt „Large Black Pig, valamint a középfinom mangalica tüdeje jó, tehát ezektől a javulás okvetlenül várható.

Különben kérdem: az angol, amerikai és ausztráliai nagytenyésztő miért használja korrektorul a „Large Black Pige“-et? Bizonyos, hogy a tüdő javítása szempontjából.

De nem hallgathatom el, hogy mindkét esetben ugyanis a keresztezésnél, valamint a vérfrissítésnél a gazdának eleinte egy hátránnyal számolnia kell; ha ugyan hátránynak lehet mondani, hogy az ezek után jövő utódok nem oly gyors fejlődésűek, mint a tiszta tenyésztésű hussertés.

Eme hátrányt azonban ellensúlyozza az egyedek nagysága, melyek igen nagy súlyra kihizlalhatók, de még a csekélyebb vésezéssel is a jövedelem nem apadni, hanem növekedni fog.

Mint már említém, ez csak eleinte hátrány, mert ha a tenyésztésben fenti két mód egyikének igénybevételével a tüdőt megjavítottuk, ismét visszatérve az eredeti gyorsfejlődésű angol hussertésfajták anyagára, a keresztezett vagy vérfrissített anyagban a gyorsabb fejlődést ismét fokozni fogjuk.

A hussertésnek minél jobb és nagyobb tömegbeni előállítását, azért tanácsolom a gazdaközönségnek, mert talán eljöhét az az idő (ámbar semmi szükség reá), a midőn a versenyt saját hazánkban ismét fel kell venni idegen államokkal.

Iparkodjunk tehát sokat, igen jól és olcsón termelni. (Vége.)

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

+ A gyümölcsfák téli gondozásáról. Igen sok kellemetlenségtől s a legtöbb esetben jelentékeny kártól kíméljük meg magunkat azon esetben, ha a gyümölcsfáinkat már ősszel jól megtakarítva bemeszeljük, mert ezáltal számtalan mennyiségű rovar pusztítunk el. A gyümölcsfák nemcsak a mohától, hanem az egyes elhalt kéregrészeketől is megtisztítandók, mert mentől simább valamely fa törzse, annál kevesebb alkalom kínálkozik a rovarok szaporodására. A gyümölcsfák takarítása erre a célra szolgáló drótkefékkel történik. Az elhalt kéregrészeket kézzel, vagy késsel való letisztogatásától őrizkedjünk, mert ezáltal sokszor bevághatunk a fa héjába, ami mindenesetre káros. Leghelyesebben úgy járhatunk el, ha nedves időjárást várunk be, mig ezen elhalt fás részeket megpuhulnak s akkor erős drótkefével a fa egész törzsét ledörzsöljük. Így könnyen, minden nagyobb nehézség nélkül keresztülvihető a fa tisztogatása. A letisztogatott fa ágai azután mésztejjel bemeszelendők. További teendőink közé tartozik

arról gondoskodni, hogy a gyümölcsfák talaja körös-körül felásassék azon célból, hogy így a téli nedvesség jobban behatolhasson a talajba. Ilyenkor gondoskodunk a gyümölcsfák trágyázásáról is, melyet vagy istállótrágyával, vagy műtrágyákkal eszközölhetünk. Ha istállótrágyával trágyázunk, azt a felásott talajra teregetjük ki, mert így annak értékes anyagai bemosódnak a tél folyamán a talajba a fagyokerekekhez s tavasszal a talaj kellő kiszáradás után egyszerű gereblyével elegyengethető s a felesleges, el nem korhadt szalma összegyűjtve, eltávolítható. Ha műtrágyákat alkalmazunk, azokat tavasszal kell a még el nem gereblyézett talajra elszórni s csak ezután begereblyézni. A műtrágyák őszi alkalmazása nem tanácsos, mert azok amugy is elég gyorsan hatnak.

IRODALMI SZEMLE.

Az O. M. G. E. évkönyve. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 1906—1907-iki évkönyve most jelent meg. Az évkönyv mindenekelőtt az egyesület működését ismerteti. Az egyesület az elmúlt évben is több ízben állást foglalt a börzereform, a fedezetlen határidőüzlet és a balkáni szerződések tárgyában. Akciót indított a magyar liszt védelmére, a répatermelő gazdák szervezése, az abrak-takarmány olcsóbb vasuti szállítása stb. érdekében. A közel negyedfélszáz oldalra terjedő könyv ára 2 korona.

A VIII. országos gazdakongresszus Pécsen tartott tárgyalásainak szövegét külön lenyomatban kiadta a kongresszus rendezőbizottsága. A füzet 2 koronáért a Pátria irodalmi vállalatnál szerezhető meg.

Vadászerdő község monografiája. A Magyar Gazdaszövetség kiadásában Jily címen jelent meg dr. Bodor Antal tanulmánya, melyben a jeles tollu szerző a Temesvár szomszédságában fekvő s tizenöt év előtt telepített Vadászerdő község alapításának s fejlődésének történetét, valamint jelen gazdasági, kulturális és szociális viszonyait igen érdekesen és tanulságosan ismerteti. A becses munka statisztikai adatokkal igazolja, hogy az alapítás körül elkövetett hibák, s a községet sújtott többrendbeli csapások dacára a telepítés jól bevált, s bár a küzdelemben a gyengék elbuktak, de a telepések nagy többsége a tűzpróbát kiállva ma már oly gazdasági szituációk között van, melyben híven teljesítheti gazdasági, nemzeti és kulturális feladatait. A könyv ára 1 korona.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Mezőgazdasági munkásközvetítő Fiumében. Darányi földmívelésügyi miniszter, hogy az Amerikából tömegesen visszavándorlóknak munkaalkalmat biztosítson, a belügyi és kereskedelemügyi miniszterekkel való előzetes tárgyalások után Fiumében a földmívelésügyi minisztérium gazdasági munkásközvetítő központjának kiegészítéseként közvetítői kirendeltséget szervezett, amely már meg is kezdte működését. A földmívelésügyi miniszter felhívta az összes törvényhatósági munkásközvetítőket, a gazdasági

„AGRÁRIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

MEZŐGAZDÁK KÜLÖNÖS FIGYELMÉBE!

Egyetemes acélekék.

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.
Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított acél-ekkefej.
Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Sürgönyeim: „Agraria” Budapest. Rövidített levélcím: „Agraria” Budapest. V., Váci ut 2.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resicai mezőgazdasági gépjárának vezérügynöksége

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmívelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártár terén legelső rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idogon gyártmányokat is.

egyleteket, gazdaköröket, a kereskedelmi és iparkamarákat, hogy ha működésük területén a visszavándorló munkások alkalmazást találhatnak, értesítsék a munkaadókat, hogy a bérfeltételek közlésével levélben, vagy táviratban munkás -vagy cselédszükségletükről értesítsék a földmiv. miniszterium munkásügyi osztályát, vagy Lekky István osztálytanácsost Fiumében. A miniszterium munkásügyi osztálya s a nevezett osztálytanácsos a megállapodásokhoz képest az ipari közvetítő intézményekkel kapcsolatosan ipari munkásokat is közvetít.

Pályázat gazd. gyakornoki állásokra. A földmiv. miniszter az algyógyi, pápai és a kecskeméti, továbbá a sárvári tejjgazdasági szakiskolánál üresedésben levő egy-egy gyakornoki állásra pályázatot hirdet. Ezen állások mindenike 1000 K. segélydíj, lakás. fűtés és világítás élvezetével van egybekötve. Pályázhatnak f. évi december hó 10-ig akadémiai végbizonnyítvánnyal bírók nevezett iskolák igazgatói-gához.

Abraktakarmány-szállítási kedvezmény. A kereskedelemügyi miniszter a takarmányozási célokra rendelt korpa, olajpogácsa, árpada, kukorica-dara és malomkonkolyra szállítási díj-kedvezményt engedélyezett. A díjkedvezmény, mely a m. kir. államvasutak vonalain érvényes 15% mérséklésnek felel meg. Ez a kedvezés folyó évi november hó 20 tól visszavonásig, illetőleg április hó végéig marad érvényben. A kedvezményből ki vannak zárva a határállomásokra, továbbá a Budapestre helyben és Kőbányára helyben rendelt küldemények. A takarmánykereskedők részére rendelt erőtakarmány-küldemények sem részesülnek e kedvezményben.

Kertésztanulók kiképzetése. A földmiv. miniszter rendeletet adott ki, amelyben a kertésztanulók kiképzetetését és a kertész-segédék képzését államilag szabályozza. E szabályzat értelmében csak az arra minősített kertészek vehetnek fel a jövőben tanulókat, de csakis 12 évet betöltött és a népiskola 6 osztályát végzetettek. A tanulók kivétel nélkül három éven át képeztetnek és a 3 év múlva állami bizottság előtt tehetnek segédi vizsgát. A tanulókat tartó gazdák kötelesek a tanulókat humánus bánásmódban részesíteni, a szakdolgozokban oktatni s őket a segédképzés vizsgára előkészíteni. Hogy melyik kertész tarthat és hány tanuló, az O. M. Kertészeti Egyesület javaslata alapján a miniszter határozza meg. Ez az egyesület vezeti a kertészek és kertész-segédék törzskönyvét is. A vizsgát jelesen letett kertész-segédéket továbbképző iskolába veszik föl. Nehogy azonban a rendelet esetleg a kertészi pályára iránt hajlandóságot mutatóknak a kiképzést megnehezítse, gondoskodik egyúttal arról is, hogy az állami szakiskolák is felvehessenek 3 évi kiképzésre tanulókat, az átmeneti intézkedések pedig alkalmat nyújtanak már képzés alatt levő tanulókat esetleges hiányos ismereteinek pótlására.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Vándorlójatok ki . . .

Két miniszteri sürgönyt nyomatunk le ide és két hirrovati közleményét egy nagy fővárosi napilapnak.

Nem sok kommentár kell hozzájuk. Ime:

„Erdélyi Gazdasági Egyesületnek, Kolozsvár.” Amerikából huszonkettedikén több száz munkás érkezik haza, ha működése területén munkásokra valamely munkaadónak szüksége van, a bérfeltételek közlésével az illető munkaadó közvetlenül értesítse arról Lekky István miniszteri osztálytanácsost. Fiume, Európa-szálloda — földmiv. miniszter.”

„Erdélyi Gazdasági Egyesületnek, Kolozsvár. Értesülés szerint Amerikából a következő hetekben is igen jelentékeny számban fognak tömegesen hazatérni a kivándorlók. A kiknek munkát biztosítani közérdekből szükséges, ké-

rem, ha működése területén gazdasági vagy ipari munkásokra, vagy gazdasági cselédekre szüksége lenne, munkaadókat alkalmas módon felhívni, hogy a bérfeltételek közlésével szükségletét közvetlenül a földmiv. miniszterium munkásügyi osztályával, vagy Lekky István osztálytanácsossal, Fiume (Európa-száll.) levélben vagy táviratban közöljék — földmiv. miniszter.”

Aztán jön nov. 27.-i kelettel egy fővárosi nagy lapnak — úgy látszik: rosszmájú — tudósítása:

„Furcsa látványban volt része azoknak az utasoknak. kik hétfőre virradóra éjjel a fiumei pályaudvarra tévedtek. Két agyonfázott uri ember várta dideregve a trieszti személyvonatot. Be is zakatolt az, kellő késéssel, hozva magával néhány száz visszavándorlót. A két uri ember a kivándorlók elé állott s az egyik ur lelkesen beszélni kezdett arról, hogy munka várja itthon a magyarokat, jelentkeztek, a ki munkába akar állani. A magyarok összenéztek, összesomolyogtak. egy-egy mély haszus hangzott: „Hát a fenének kell az ur munkája!” Éjfél felé, farkasordító hidegben, két vacogó térdű uri ember, kik elvesznek teljesen a jól megtermett magyarok között, kik meleg, báránybőrös ködmöneikben nyugodt lélekkel pipáltak. Előkerült még egy uri ember, aki Triesztből jött a magyarokkal: „Annyi a pénzük, hogy szóba sem állanak velem.” Hiába volt minden szóbeszéd. Ez a két hivatalos ur volt: a földmiv. miniszter kiküldöttje, meg a fiumei kormányzóság tisztviselője, azaz, mint hivatalosan jelentették a vasárnapi lapok: a fiumei munkaközvetítő intézet megkezdte működését. Be is fejezte rögtön. A földmiv. miniszteri tanácsos kijelentette, hogy munkaközvetítés képtelenség. Még bevárnak egy hajót s leveszik a kérdést teljesen a napirendről. S azzal a két ur hazamenvén lakására, a fiumei m. kir. áll. munkaközvetítő-intézet kirendeltsége — feloszlott.”

Ezen tudósítást ugyanazon lapnak nov. 28-án kelt következő napihire szállítja a maga értékére:

„Chicago-i tudósítók jelentése szerint a magyar honos kivándorlók helyzete Chicagóban, hol csaknem kétszáz ezer magyar munkás van, rendkívül szomorú. A husznagyvágók üzemüket korlátozták és több mint negyvenezer munkást bocsátottak el, akiknek tulajdonképpeni része magyar. Az elbocsátott magyar munkások ahelyett, hogy elutaztak volna, továbbra is ott maradtak, de természetesen hasztalanul kerestek új foglalkozást. Pénzkészletük fogytával egyenesen a koldulásra szorultak és ez olyan mérveket öltött, hogy a békebirák egyetlen nap leforgása alatt száz-nál több magyarországi illetőségű munkást büntettek meg csavargás és koldulás címén. A közigazgatási hatóságok különben is teljes szigorúsággal járnak el most az idegen munkásokkal szemben és azokat, akik két éven belül érkeztek az Egyesült-Államok területére és foglalkozásuk jelenleg nincs, mint az állam terhére eső elemeket, az európai kontinensre deportáltatják. A magyar kivándorlók szánamegysége helyzetét legjobban az jellemzi, hogy huszárnyarék ingyenes étel-osztásánál részvétel nélkül össze. A husznagyvágók ugyanis most, a köznyomor enyhítése érdekében, a gyengébb minőségű hus egy részét ingyen osztják ki a munkanélkülieknek. A kiosztás 6-7 óra között történik és a környék ilyenkor szinte visszhangzik a magyar szótól. A tolatkodás — dacára a rendőrség erőyes közbelépésének —

oly nagy, hogy a mentők állandó őrjáratot tartanak fenn és még így is megtörtént, hogy egy Ambrus Péter nevű, szombathelyi illetőségű, tizenhét éves suhancot a szó szoros értelmében agyongázolt a tömeg. Hasonló jelek folynak le a hajléktalanok menhelye körül is és a napról-napra ismétlődő razziákon mindig husz-harminc magyart fognak el, amint éjszaka idején az utcai padokon, bolthajtásokban alszik. A magyar segítő-egyesületek alapjai már teljesen kimerültek és ezzel a tömeges inséggel szemben a főkonzulátus sem segíthet. Azoknak az ügynököknek, akik bányász- és irtási munkálatokra keresnek embereket, most fényes aratásuk van, mert a megszorult magyar munkások még erre a foglalkozásra is készséggel vállalkoznak, noha jól tudják, hogy életük állandóan veszélyben forog és emellett nyomoruságos bér mellett rabszolgasorsba jutnak. Ezt a kétségbeejtő helyzetet azután még csak rontja az, hogy napról-napra egyre több kivándorló érkezik Európából, akik a munkabérek a végtelenségig alákínálják és kevésbé kimerült erejük révén kiszorítják a régi munkásokat. — A kisebb vidéki városokból is éppen most tolnak a nagyobb metropolisokba a munkások és csak szaporítják a munkanélküliek számát. A hatósági és egyesületi munkaközvetítők előtt már hajnalban ezer és ezer munkás tanyázik oly tömegben, hogy a rendes utcai közlekedés fennakad. Az üzemből levő gyárak kapui zárva vannak és noha nagy táblákon hirdetik, hogy munkásokat többé nem vesznek fel, mégis százan és százan tesznek kísérletet a bejutásra. A hatóságok most több délvidéki erdőtulajdonossal tárgyalnak a fölös számban levő munkaerők foglalkoztatása érdekében, de a nyomasztó pénzvizonyok miatt erre sincs sok kilátás. Éppen ezért elhatározták, hogy a rendőrség létszámát ideiglenesen másfélszeresre szaporítják, mert komoly rendzavarásoktól tartanak. A vagyon ellen elkövetett vétségek és büntettek száma különben is ijesztő mértékben növekszik. amit csak fokoz az, hogy a békebirák minimális büntetést rónak azokra, a kik az éhségtől üzetve, élelmiszereket lopnak. A munkások elhelyezésére a san-franciscoi építkezéseknél is kísérletet tettek, de már ott is fölös számban vannak munkások. Ezzel szemben igen sok munkás indul utnak Kanada felé, ahol az állam telepéseket keres, de a hol az abnormis időjárás viszonyok miatt fölöttébb szomorú sors vár a kivándorlókra.”

Olvassátok, magyarvérű kigazdátársaink és gondolkozzatok az anyaföld tiszteletéről szeretetéről és elhagyásáról . . .

Vándorlójatok ki . . .

*

— **Kormányakció a drágaság ellen.** A nyomasztó drágaság a kormányt arra indította, hogy tegyen valamit a megélhetési viszonyok folytonos rosszabbodása ellen. A kereskedelemügyi miniszter leiratban szólítja fel az összes kereskedelmi és iparkamarákat, hogy még e hónap végéig mondjanak véleményt arról, milyen intézkedésekkel lenne meggátolható az élelmicikkek árának és a lakásbéreknek folytonos emelkedése. A leirat többek között kifejti, hogy azon a hatáson kívül, melyet az Európaszerző tapasztalható áremelkedés mireánk is gyakorol, a drágulás indokai kétségen kívül oly termelési, belforgalmi, helyi, piaci és egyéb viszonyokban gyökereznek, amelyeknek megszüntetése vagy

legalább enyhítése módunkban áll. A munka díjazásában alig leszünk képesek más, gazdasági viszonyaik fejlettségében előhaladottabb államokkal lépést tartani s így a megélhetési viszonyok lehető olcsóbbá tételében kell gazdasági fejlődésünk feltételeit keresnünk. A kormány ennek az évnek elején külön szűkebbkörű bizottságot alakított a végből, hogy a közlelmézések körére nézve megállapítsa a világgazdasági viszonyoknak visszahatását a mi árainkra, összegyűjtse a jelentékenyebb külföldi piacok áradatait, kutassa azokat az indokokat, amelyek közrehatnak az élelmicikkek árának emelkedésére. Közlelbbi föladatát képezi a kormánynak, hogy e tanulmányok és adatok alapján adminisztratív uton s amennyiben jogkörét meghaladná, a törvényhozás fölhatalmazásának kikérése után megtegye mindazokat az intézkedéseket, amelyek a kivitel és a belforgalom irányítása, a helyi és piaci viszonyoknak rendezése, a közvetítő kereskedelem szabályozása, a helypénzek és általában a közszolgáltatások mérve es levonási módja tekintetében szükségesek arra nézve, hogy az élelmicikkek áraira csökkentőleg hassanak. Miután e cél elérésére nemcsak egyes általános és rendszeres intézkedéseket kell tenni, hanem az okszerűeknek mutatózó intézkedések egész sorozatát ki kell meríteni; megjelölendők azon intézkedések, amelyek a kormány vagy törvényhozás részéről lennének teendők a végből, hogy a közlelmézési viszonyainkban a könnyebb és olcsóbb megélhetés biztosításának különösen, hogy az elsőrendű szükségleteket, főleg pedig a kevésbé vagyos neosztályok szükségleteit képező élelmézési cikkek ára normális árba szorítottassék. A közlelmézés körén túl a kereseti viszonyok javítása s a lakások — főleg az egészséges munkáslakások — béreinek olcsóbbá tételére is különleges intézkedések szükségesek és a kormány ezekre nézve is kér javaslatokat. Miután pedig egyes ipari vállalatoknál a bor és a sör a munkások oly életszükségletét képezi, hogy ezen italok drágasága a munkabérekre s a munkás megélhetési viszonyaira közvetlen befolyást gyakorol, ott, ahol ez valóban szükségesnek mutatkozik, tájékoztatást kíván szerezni a tekintetben, hogy egyes körzetekben a bor és söradóra nézve nyújtandó kivételes elbánás birna-e és mennyiben befolyással a munkabérekre s a munkás megélhetési viszonyaira.

— **Felhívás a tengeritermesztőkhoz.** Weiser István dr. kir. fővegyész felkéri azon gazdákat, kik a folyó évben florentini tengerit termesztettek, hogy magtermesztésükből elemzés céljából 100—200 grammot a m. kir. állat-életani és takarmányozási kísérleti állomásnak (Budapest, II., Intézet-utca 4.) beküldeni sziveskedjenek.

— **Hirdetmény.** Maros-Tordavármegye és Maros-Vásárhely szab. kir. város Gazdasági Egylete a nagymélt. földmivelésügyi miniszter támogatásával, a székelyföldi kirendeltség közreműködésével 1907 december hó 19-én

délelőtt 10 órakor Marosvásárhelyt, a vásártéren *tenyész lődíjazást* rendez. Ezen díjazáson részt vehet, Maros-Tordavármegye és Marosvásárhely minden birtokos tenyészállatja. Pénzdíjakra csakis az 1-től 300 holdas gazdák tenyészállatai tarthatnak igényt. A nagybirtokosok lovai az egylet elismerő okmányait nyerhetik el. Bemutatott állatok az alábbi osztályokba soroztatnak:

I. osztály. Félvér és székely kancák 4—12 évig. 9 díj. összesen 320 korona, még pedig 60, 50, 45, 40, 35, 30, 20, 15 korona. I. osztály bíráló bizottsága: Gróf Toldalagi László elnök, dr. Bernády György polgármester alelnök, br. Bálint György, Szánthó Elek, Orbán György, Szentkirályi István, Pálffy Gyula, Dósa Sándor, Pátrubány Miklós, Kelemen István, Bodolla Ferenc, Hadwiger Albert, dr. Drexler Béla, Ágota Elek, Dósa Sándor és Nagy Lajos.

II. osztály. 1—4 éves félvér és székely kanca csikók. 8 díj, összesen 260 korona, még pedig 50, 45, 40, 35, 30, 25, 20, és 15 korona. II. osztály bíráló bizottsága; Gróf Bethlen István elnök, dr. Koós Mihály alelnök, Kárnász Kálmán, Geréb Lajos, Reicher Aladár, Schöbel József, Hajdu Ödön, Simó Gábor, Szakács Péter, Apor Lázár, Pátrubány István, Hajdu Pál, dr. Sárkány Miklós, Gáspár Antal, Dániel Ferenc, dr. Barcsay Andor.

III. osztály. 6 díj egy éves félvér és székely csikókra ivarkülönbség nélkül és pedig 50, 40, 30, 25, 20, 15, összesen 180 korona. III. osztály bíráló bizottsága; Máriaffy Lajos elnök, gr. Teleky Domokos alelnök, Fülöp Ede, Rozsnyai István, Nagy István, Deák Ignác, Laurenczi András, Körössy Sándor, Sándor Pál, Jeney József, Bucher Károly, Kiss Tibor, Hadwiger Albert, Éltető Albert és Török Ferencz.

IV. osztály. 2 díj kiváló 4—5 éves paripa csikókra. 1-ső díj Székely kirendeltség díja 50 korona, 2-ik díj Marosvásárhely díja 40 korona. IV. osztály bíráló bizottsága: Gróf Toldalagi László elnök, dr. Koós Mihály, dr. Bernády György, dr. Török György, Rozsnyai István, Máriaffy Lajos, br. Bálint György, Sándor Pál, gróf Teleki Domokos, gr. Bethlen István, Petri Zsigmond és Tolvaj Ferenc.

Minden kiállító bélyegtelen bizonyítvánnyal tartozik igazolni, hogy a kiállított jószág saját nevelése.

Mind a 4 osztálynak bíráló tagjai ilosvai Ilosvay Sándor cs. és kir. méneskari őrnagy, Zámblér Domokos méneskari kapitány, Tokaji László erdélyi gazdasági egylet főtitkára, Sántha

Albert gazdasági egyleti titkár, Török György főállatorvos.

Kiállított és díjazott állatok a díjak kiosztása után vihetők el a kiállítás helyiségéről.

Minden kiállító tartozik a kiállított jószág nyakára egy kis táblát felkötni, amelyen rajta kell álljon a tulajdonos neve, a kiállított jószág neve és kora.

Bíráló bizottság tagjai, ha nem jelennek meg a kitűzött időre, gazdasági egyleti titkár javaslatára elnök a bizottságot kiegészíti, a jelenlevő szakértők közül.

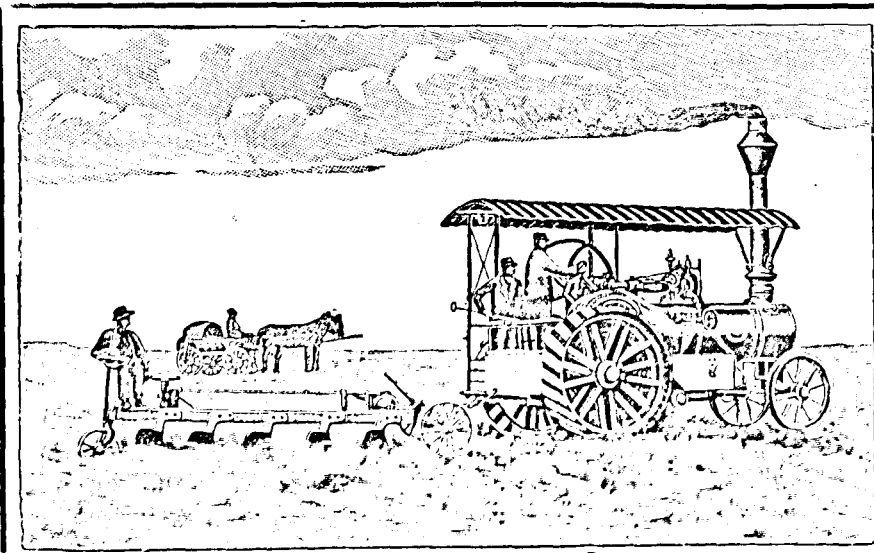
A megfelelő 157 cm, magas 3 és fél és 4 éves csikók az állam részére meg fognak vásároltatni Melhar Ernő cs. és kir. huszár alezredes által. Hidegvérű apa és anyaatatok csakis az egylet diszoklevelét nyerhetik el.

— **A szövetkezeti törvényjavaslat.** Az igazságügyi miniszter — mint értesülünk — a szövetkezeti törvényjavaslat tárgyában december 30-ikára hívott össze értekezletet, melyen az összes érdekelt társadalmi intézmények kiküldöttek utján vesznek részt. Az OMGE. kiküldötteinek azt a megbízást adta, hogy a törvényjavaslat tervezetét általánoságban ne fogadják el. A hitelszövetkezeti téren felpanaszolt visszaélések ellen való védekezést az OMGE. is szükségesnek tartja. Kiterjesztendő azonban ez a védelem a részvénytársulatok és hitelintézetek visszaéléseire is. Követeli a fogyasztási szövetkezetek teljes elárúsítási szabadságát. A biztosító szövetkezetekre nézve kivételes intézkedéseket kíván és mindenesetre követeli, hogy a hozandó rendszabályok a külföldi biztosító szövetkezetek magyarországi fiókjaira is kiterjesztessenek.

— **Érdekes esőstatisztika.** Flammarion Kamill, a kiváló francia csilagász egy kimutatást készített az általános csapadékról és esőzészéről, amely kimutatásában visszamegy egész a XVII. századig 300 évvel ezelőtt — mondja Flammarion — a csapadék általában kisebb volt mint mostanában és a megfigyelések szerint 1686—1719 között a 49 centiméter magasságot nem lépte túl, ezentul azonban folytonosan emelkedett az a szám, úgy hogy az utolsó évben 1906-ban 58 centiméter volt a csapadék magassága. Az esőzéseknel bizonyos számú évekre osztott periodusokat lehet észlelni. Öt évi esős időszakot körülbelül ugyanannyi tulnyomólag száraz időjárás követ, 1896-ban értük el az esőzést, — 1906-ban pedig a száraz időjárás maximumát, s tekintettel arra hogy ezidén és 1906-ban a kontinensem általában erős volt a csapadék. 1911-ben ismét szárazság várható.

— **Méhészek gyűlése.** Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület december hó 15-én tartja rendes évi közgyűlését, A kereskedelemügyi miniszter a közgyűlésre jövő tagoknak vasuti utazási kedvezményt adott, melyet az egyesülettől nyert igazolványok alapján lehet igénybe venni.

— **Borzderes tehének a székely kisgazdáknak.** Darányi földmivelésügyi miniszter

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ! (egy ölet fogó 7 vasu ekével).
Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból (Erdélyből is) kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R.-T.

1953

Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.

megbízásából Koós Mihály a székely kirendeltség vezetője borzderes teheneket vásárol a kisgazdák között való kiosztás végett és pedig elsősorban azon vidékekről, ahol takarmányingy következtében a gazdák kénytelenek állataik egy részét eladni.

— **Turberkulin árának leszállítása.** A földmivelésügyi miniszter, hogy a turberkulin minél kiterjedtebb alkalmazását elősegítse, az állami bakteriológiai intézetben termelt turberkulin grammjának (2 adag) árát 1 korona helyett 40 fillérben, a hígított turberkulin adagjának árát pedig 40 fillér helyett 30 fillérben állapította meg. Az állami bakteriológiai intézet VII., Hungária-ut 244 szám alatt van.

— **Osztrák agráriusok az állategészségügyi egyezmény ellen.** Bécsből jelentik, hogy az osztrák mező- és erdőgazdák klubja legutóbbi ülésében a Magyarország és Ausztria között létrejött állategészségügyi egyezményt tárgyalta. Miután az osztrák kormány nem sikerült a praeventív-zár alkalmazását keresztülvinni, az osztrák mezőgazdáknak tiltakozniok kell az ellen, hogy az új állategészségügyi egyezmény Ausztria sikerének tekintessék. Gróf Hohenblum elnök igen élesen támadta a kiegyezést és az állategészségügyi egyezményt, mert szerint az osztrák kormány igen sokat adott és semmire sem kapott. Ami az új állategészségügyi egyezményt illeti, Ausztria teljesen kiszolgáltatta magát Magyarországnak. Ezért az osztrák gazdáknak állást kell foglalni az új egyezmény ellen. De különben sem lett volna szükséges Magyarországgal állategészségügyi egyezményt kötni, mert Ausztria 1899-ig a maga állategészségügyi törvényével egészen jól boldogult. Az osztrák gazdák teljes erejükkel oda fognak hatni, hogy a kiegyezést megdöntsék és az egész osztrák parasztságot mozgósítani fogják a kiegyezés ellen.

— **Vasuti összeköttetés Németország és Románia között.** Bukarestből táviratozzák: December első napjaiban a román királyi államvasutak igazgatói Bécsbe utaznak, a hol a porosz államvasutak igazgatóságának képviselőivel fognak tanácskozni. A bizalmas tanácskozáson kilenc új vasuti vonal létesítését tárgyalják, a melyek Magyarország elkerülésével kötnék össze Németországot Romániával. Az új vonalak közül csak kettő érintené Magyarországot, a többi pedig Bukarestből Csernoviczon át vezetne egyenesen Berlinbe. Az új utirányoknak nagy gazdasági jelentősége van a romániai petroleum, marha és nyerstermények szállításának szempontjából. E tervre vonatkozólag Sturdza román miniszterelnök a román kormány nevében már hosszabb idő óta folytat beható tanácskozásokat a berlini intéző körökkel. Poroszország a rövidebb vasuti összeköttetést azért keresi, mert ott nagy mértékben megdrágultak a nyerstermékek, a tüzelőanyagok és a hus. A porosz kormány a román tüzelő- és épületfa-anyagoknak, valamint a román marháknak biztosít piacokat, a melynek fejében Románia viszont új ipari és kereskedelmi piacokat nyit meg Poroszország előtt.

— **Baromfitenyésztésünk fejlesztése.** A földmivelésügyi kormánynak a kisemberek érdekében történő messzemenő gondoskodását mutatja, hogy évente cserébe nagymennyiségű nemes tenyészbaromfit osztat ki a gazdák közt, kik azért egyetemlegesen, községenként folyamodnak. Ezt az akcióját, mely a baromfi köztenyésztést lényegesen előmozdítja, 1897-ben kezdte Darányi, a midőn csupán 45 drb nemes himbaromfit osztatott ki 1000 korona értékben. 1898-ban már 1100 darabot 22.480 kor.; 1899-ben 3310 darabot 39.000 kor., 1900-ban 6450 darabot 43202 kor., 1901-ben 7666 darabot 53.550 kor., 1902-ben 8031 darabot 57840 kor., 1903-ban 6359 darabot 60.000 kor., 1904-ben 7363 darabot 70.700 kor., 1905-ben 7470 darabot 80.000 kor., 1906-ban 11.788 darabot 120.000 kor.. 1907. évben a miniszter a baromfitenyésztési ügyek ellátására 150.000 koronát költött. A baromfitenyésztés eme fejlődését érezzük a kereskedelemben is, mivel baromfikivitelünk évről-évre nagyobbodik.

— **Mezőgazdasági szeszgyárak adómen-**

tessége. A Pol. Ért. a következő félhivatalos értesítést közli: A hazai ipar fejlesztéséről szóló folyó évi III. törvénycikk alapján kiadott végrehajtási rendelet, az e törvény életbe lépése előtt keletkezett ipartelepekre nézve akként rendelkezik, hogy azok az állami kedvezmények engedélyezését, vagy a régi törvények alapján már megadott kedvezmények meghosszabbítását csak ez év végéig kérhetik. E rendelkezésből folyólag az előző években, vagyis az 1899. évi XLIX. törvénycikk érvénye alatt keletkezett mezőgazdasági szeszgyárak is csak ugy tarthatnak számot az említett törvény alapján adható adómentességre, ha eziránt a földmivelésügyi miniszterhez még ez évben folyamodnak.

— **A Cunard s a hazatérő magyarok.** Az északamerikai válságos gazdasági viszonyok következtében egyre nagyobbodik a száma azoknak a munkásoknak, kik a gyárak üzemkorlátozásai folytán visszatérnek Európába. Amerikából Európába zsufolva indulnak át a gőzösök s ugy Fiumén, mint az észak-európai kikötőkön át százával jönnek haza magyar munkások is, sőt Newyorkból vett jelentések szerint ott most oly nagy az Európába igyekező utasok száma, hogy a hajók alig győzik őket befogadni. Erre a körülményre való tekintettel a belügyminiszter közbenjárására a Cunard társulat is megváltoztatta menetrendjét és két hajóját, melyek különben dockolás végett Liverpoolba mentek volna, Newyorkból Fiuméba indítja s ilyenképen két külön hajót bocsát a magyar hazavándorlás rendelkezésére. Ez a két gőzös a Szlavonia és a Pannónia, amelyek december 10-én, illetve december 30-án fognak Newyorkból Fiuméba indulni s mivel a Cunard a miniszter kívánságára arról is intézkedett, hogy a jelentkező utasok közül a magyarok előnyben részesüljenek, remélhető, hogy ezen a két hajón 3—4000 magyar fog hazatérni Amerikából.

— **A nemzetközi baromfi kiállítás.** A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete nemzetközi baromfikiállítását szerdán délután mutatták be a sajtó meghívott képviselőinek. A kiállítás a városligeti iparcarnok tulnyomó nagy részét foglalja le. A baromfitenyésztők nemzetközi versenyében a magyar tenyésztőkön kívül Ausztria, Németország, Dánia, Svájc legkiválóbb tenyésztői vesznek részt. Különösen Németország tanusított érdeklődést, a német tenyésztők egyik legkiválóbbja: Lavallo dr. egész sereg gyönyörű állatot hozott a kiállításra s maga is buzgón segített azok elrendezésében. A kiállítás gazdag és változatos. 1246 tyuk és kakas, 156 lud és gunár, 220 kacsa, 96 pulyka, 650 galamb és 382 nyul van ott együtt. A kiállításnak tagadhatatlanul legvonzóbb csoportja a bejáratnál szemben levő galambkiállítás. Több mint 400 szebbnél-szebb használati és diszgalambot hoztak itt össze, köztük számos olyan gyönyörű példányt, a mi még szakemberek elismerését is kivívta. A kiállítás e részében van a „Columbia“ postalgalamb-sportegyesület jubiláris kiállítása, a hol bemutatják a postalgalamb-versenyek győzteseit. A hadügyi kormány a postalgalambszolgálatot teljesen katonailag szervezte, különkülön minden hadtestparanosnoksági kerület a szükséges állomásokkal rendelkezik, nemkülönben a lovassági szolgálatba is bevonták. A kiállítást csütörtökön délelőtt nyitja meg tizenegy órakor Augusztá kir. hercegasszony, a kiállítás védője.

— **A cukorgyári üzemek befejezése.** Az ideiglenes répahozam következtében a magyarországi cukorgyárak ez évben üzemüket december hónap folyamán befejezik. Az ideiglenes kampány a gazdákra és a gyárakra nézve egyaránt emlékezetes lesz. A gyenge terméshez a waggonhiány okozta forgalmi zavarok is hozzájárultak, hogy a cukorrépatermelés és a cukorgyárak helyzetét még kedvezőtlenebbé tegyék. Drágán fizette a gyáros a szenet, a mely minőségre sokkal gyengébb, mint a külföldi. Ezek együtt és sok más apró-cseprő ügy majdnem lehetetlenné teszi, hogy a ma-

gyar cukor a külföldi, főleg az osztrák cukorral versenyezzen. A magyar cukorrépatermelési viszonyokat semmi sem jellemzi jobban, mint az a tény, hogy a minden tekintetben kedvező viszonyok között levő cukortermező államok agráriusai, így Németországban és Ausztriában mind sűrűbben követelik a horribilis cukoradó leszállítását.

— **A székely vasutak kiépítése.** A székelyföld vasúthálózatának kiépítése serényen halad előre, a mádэфalva—gyergyószentmiklósi szakasz kész, s december hó 5-én átadják a forgalomnak. Néhány nap előtt a kereskedelemlügyi miniszterium és az államvasutak közegéből álló bizottság járta be a vasutat, hogy az építés előrehaladásáról meggyőződést szerezzen. E bizottság véleménye alapján a Máv. igazgatósága előterjesztést intézett a kereskedelemlügyi miniszterhez, hogy a vasut kész s a műtanrendőri bejárás határnapjául december hó 4-ikét tűzte ki, ugy, hogy a megnyitás a bejárással együtt megtörténhetik. A vasut építésének időtartama csak 1908. július havában járt volna le, de a vállalkozó nyolc hónappal a kitűzött idő előtt építette ki a vasutat, amely egyike a legnehezebb pályáknak. Sok híd, alagut tettek nehezzé a vasut építését s a munkásviszonyok okozta nehézségeket is le kellett győzni, hogy a székelyföld ipari, kereskedelmi és gazdasági érdekeit istápoló fontos vasuti vonal a közforgalomnak minél hamarabb átadható legyen. A vasutvonal megnyitása nagy ünnepek között fog végbemenni.

— **A sertésvészén átment sertések immunitása.** Az OMGE. állattenyésztési szakosztálya kedden délután Szemere Huba elnöke alatt látogatott ülést tartott, melyen Jeszenszky Pál előadó bejelentette, hogy a kereskedelemlügyi miniszter a korpaszállítási kedvezményeket megadta. A szakosztály a bejelentést örvendetesen vette tudomásul. Az ülés következő tárgya a sertésvészén átment sertések immunitásának ügye volt. Jeszenszky Pál előadó ismertette részletesen a kérdést. Egy része a gazdáknak azon az állásponton van, hogy a sertésvészén átment sertés és sertésfalca jövőben a vészől mentes, az ily sertésekért a kereskedők rendszerint nagyobb árakat fizetnek. A másik álláspont az, hogy a vészén átment sertések — jövőben mentesek lesznek a vészől, — de a falca maga nem lesz immunis. Az állatorvosi gyakorlat is ezt fogadja el. Azonban igen nehéz e kérdésben dönteni, miután a sertésvészhez igen hasonlít a sertéskolera. Több tenyésztő azt vallja, hogy a vész nem mentesíti a jövőre. A sertéskereskedők tulnyomó nagy része azt vallja, hogy a sertésvészén átment sertésfalca teljesen immunis lesz. A kérdés különösen fontos a szavatosság szempontjából, mert ha a birói gyakorlat amellet dönt, hogy a betegség a jövőre mentesíti az állatot, akkor az eladó esetleg újabb sertésvész esetén kártérítéssel tartozik a vevőnek. Többen azt ajánlották, hogy a kérdés eldöntése végett kérjék fel a kormányt, végeztessen kísérleteket s annak alapján állapítsák meg a szavatosság mérvét. Előadó nem tartja ezt célszerűnek, — jobb, ha a dolgot nyit kérdésnek hagyják. Egyedül elfogadhatónak azt tartja, hogy az eladó — adásvétel esetén — csupán az általa bmondott adatokért vállaljon felelősséget.

Hutrya Ferenc szerint az állatgyógyászat abszolút immunitást nem ismer. Nincsen ellene az esetleges kísérleteknek, mert abból az állatorvosi kar tanulhatna legtöbbet, de aligha lenne azoknak százalékokban kifejezhető eredménye.

Dr. Rátz István kifejti, hogy a sertésvészben szerzett immunitás nem tart tovább öt hónapnál, így a sertésvészén átment sertés, idővel mégis elpusztulhat. Ezt igazolja a gyakorlat és a tudományos kísérletek is. Többek hozzászólása után Rubinek Gyula kijelenti, hogy az OMGE a kérdést a közérdek szempontjából kívánja tisztázni. Összegezve az elhangzott ellentétes nézeteket, helyénvaló

nak tartja, hogy a szakosztály kísérletek végeztetésére kérje fel a földművelésügyi minisztert. A szavatosság proklamálása nem célszerű, hiszen a sertésvést megállapítani sok állatorvos se tudja pontosan, a gazda az ő bizonyítványa alapján jelenti ki a falkát átveszeltnek. Az OMGE nem fogadhatja el tehát azt az álláspontot, hogy az átveszelt fogalom egyenlő az immunitás fogalmával. A felelősség akkor lenne csak kimondható, ha az előadó valótlan adatokat mond a vevőnek. Ez irányban határozati javaslatot nyújt be, melyet a szakosztály egyhangulag elfogadott.

— A Mezőgazdasági Múzeum. Darányi földművelésügyi miniszter intézkedése folytán a Mezőgazdasági Múzeum a téli hónapok alatt is rendelkezésére áll a nagyközönségnek. Az összes helyiségek fűtve vannak és szombaton délután 3–7 ig a helyiségek ki vannak világítva. Az érdeklődés e pompásan sikerült intézmény iránt mind szélesebb körű lesz. Megnyitása óta november 1-ig a múzeumot 102,820-an látogatták.

— A tőzsde reformja és a gazdák. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, ugyancsak a vármegyei gazdasági egyesületet a földművelésügyi miniszter felkérte, hogy a tőzsde-reform és a fedezetlen határidőzlet eltörlésének kérdését összes vonatkozásaiban alapos tanulmány tárgyává tegyék. Az O. M. G. E. még június hó 10-én tartott választmányi ülésében kimondta, hogy a tőzsdereform dolgában határozott álláspontja van, a melyet a miniszter a felterjesztéseiből ismerhet. A pécsi gazdakongresszus, a mely foglalkozott e kérdéssel, a tőzsdereform dolgában szintén állást foglalt s magáévá tette Zselenski Róbert gróf határozati javaslatát. A tőzsdereform kérdésével legközelebb a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének decemberi nagygyűlése foglalkozik.

— A nép gazdasági nevelése. A földművelésügyi kormány a földművelő nép ismereteinek gyarapítása érdekében a gazdasági előadásoknak országsszerte való szervezése céljából ismét erős akciót indított meg. Már a múlt év telén is örvendetes eredmény mutatkozott ezen a téren, minthogy a rendezett közel ezernyolcszáz előadáson 119.220 gazda vett részt. A télre

most történik az előkészítés. Az ország minden részében lesznek a nép részére gazdasági előadások. A miniszter ezideig tizenhét vármegyei gazdasági egyesületnek engedélyezett államszolgálatot.

— Az angolok és a londoni magyar kiállítás. Az angol kereskedelmi miniszterium leiratot intézett a londoni magyar kiállítás angol diszbizottságához, a melyben tudatja, hogy a kiállításban résztvevő találmányok szabadalmazási jogát az angol kormány tiszteletben tartja és e találmányok a kiállítás tartama alatt nem vesztetik el a szabadalmazásra való jogukat. A „Studio“ nemzetközi pályázatot hirdet egy angol plakátra, a mely a londoni magyar kiállításnak az angol fennhatóság alatt lévő területeken való reklámozását szolgálja.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

A

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

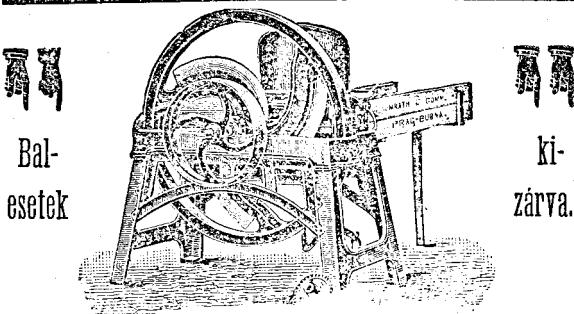
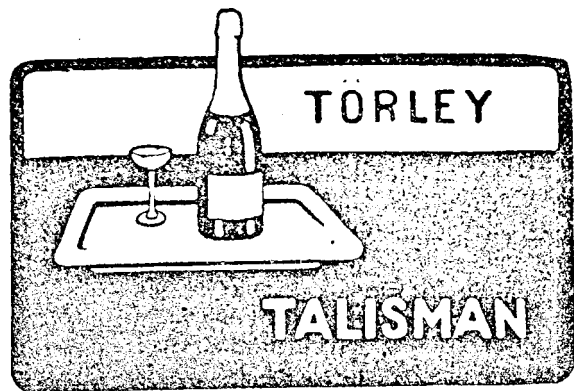
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevél kölcsönök

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os

záloglevelekben.

A jelzálog felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ bizalmi férfai adnak véleményt. 1001

Minden nagyságban.

Szeckska vágók,

Répa vágók,

1801. VI.

Darálómalmok,

Gőzölőkészülékek.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Kis és nagybirtok részére.

Szalma.

1500 mm. árpa és zabszalma

eladó

Báró Bánffy Dezső kissármási gazdaságában.

Esetleg helyben feletetve 60 drb. állatra **istálló kapható.** — Posta helyben.

2045

BUDAPEST

A legnagyobb állami és első díjjal kitüntetve, hercegi tiszteletdíj stb.

**KOHLER
FRIGYES**

kertművész és kertépítő

Kerttechnikai iroda:

BUDAPEST

VII., Gizella-ut 15. szám.

(lakás: VII., Csömöri-ut 46.)

TELEFON: 25—33.

Park, kert stb. tervezése. ki-vitele stb., stb.

Tajkérítészeti képes-utmnató ki-vánatra ingyen küldetik.

1903.

Gépészkovács

ajánlkozik azo-nali, esetleg új évi belépésre na-

gyobb uradalomba. Az összes gazdasági munkákat ugy a gépek szakszerű kezelését tökéletesen érti, több évi gyakorlattal bir esetleg malomkezelést is elvállal

Szives megkeresést kér 2043

Musta Dániel Maros-Torda m. Maros-Hévíz.

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle 20 lóerejü gőzeke garniturájával tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségü kőszénről vállalkozók gondoskodnak — évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, Országház.

1034

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemü közönség becses figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsőszétatér. Főtér 9.

1729 **Sárospatak,**
Kossuth Lajos-u. 70.

Szakirodalomban ismert nevü,
gazdaságok újjászervezésében jártas,
okleveles gazd. intéző
25 éves gyakorlattal
 bírja a német és román
 nyelvet is, képességeinek
 megfelelő állást keres.

1933

Czime a kiadóhivatalban.

Szőlő-

oltványokat

szállít, fajtis-
 tassáért jót-
 állva legdusab
 választékban a
 már évek óta

1996 II elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep

tulajdonos: **Caspari Frigyes.**

Medgyes 130. sz. (Nagyküküllőmegye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden ré-
 széből érkezett **elismerő levelek**, ennél fogva min-
 den szőlőbirtokos megrendelésének megtétele
 előtt az ismerős szemé yiségektől úgy szó-, mint
 írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti
 szőlőtelep feltetlen megbízhatóságáról.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt
CASPARI FRIGYES és Tsai
 Medgyes Nagyküküllőmegye

FAISKOLÁI

leszállított áron ajánlják összes
 faiskolai cikkeiket u. m. magonc,
 kómagu és csontár gyümölcs-
 fákat, pöszméte és ribiszke cser-
 jéket, málnákat, földiepret, disz-
 cserjéket, gyümölcsfa vadonco-
 kat, sövénynek valót, túlevelü
 fákat, rózsákat stb. 1996.I.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Url Rezső

sertésbizományos
 Budapest, VIII.,
 Bérkocsis-
 utca 12. Telefon: 97—05.

Sertéseket sovány és hizott állapotban a leg-
 magasabb napi árakon értékesít

1870

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle**

zsák és ponyvagyárban Budapest, Nánor-utca 31—33. sz. szerez-
 hetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült
 vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10—12 évig. A 25
 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelent-
 ékenyebb uradalmainak és vizsonteladójának szállítója. Pontos, szolid
 kiszolgálás. Ponyvakölcsonzó intézet. 1806

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Használt,

de jó állapotban levő

kocsi eladó

Héjjasfalván,

2041

Cseh Sándor birtokosnál.

Földmives iskolát végzett
magtárost,

gazdát vagy

esürbirót,

esetleg kisebb igényü

ispánt

2046

keresek lehetőleg azonnali belépésre.

Czim a kiadóhivatalban.

Takarományhiány

ellen biztos védelmet nyújt az eredeti a m e r i k a i

„OHIO“ tengeriszár-tépőgép,

egyszersmind zöldtakarmányapritó- és szalmaszeccskavágógép.

Legolcsóbb és legbiztosabb gazdasági üzemgép az **eredeti amerikai:**

I. H. C. Benzinmotor

2—20 tényleges lóerőben: . . . . . stabil rendszerü,
 4—20 „ „ . . . . . kocsira szerelve.

Kimerítő ismertető leirással és elsőrangú referenciákkal szolgál:

Mo Cormick Harvesting Machine Comp.

== magyarországi igazgatósága: ==

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

2000